

Perspektiv på NHL:s historiska framväxt

 idrottsforum.org/feature-backman171127

November 27, 2017

Jyri Backman

Malmö högskola

National Hockey League (NHL) fyllde 100 år den 26 november 2017. I det följande kommer några betydelsefulla händelser i NHL:s historia att belysas. Syftet med artikeln är att göra nedslag i NHL:s historia för att ge perspektiv åt utvecklingen. Diskussionen tar avstamp i frågan om den moderna ishockeysportens uppkomst i 1870-talets Kanada. Därefter flyttas fokus till några epokgörande händelser som kommit att lägga grund för NHL:s växande inflytande inom ishockeyvärlden i stort. Ledmotivet i framställningen är att den professionella ishockeyn i allmänhet och NHL i synnerhet har ställts inför många svåra utmaningar, och därtill varit mycket framgångsrik vad gäller att finna gynnsamma lösningar.

Även om ishockeyns ursprung inte är helt klarlagd anser de flesta forskare i dag att den första regelrätta ishockeymatchen spelades i Montreal den 3 mars 1875. Därefter gick utvecklingen fort. Som en effekt av ishockeyns spridning bildades det första officiella förbundet, the Amateur Hockey Association of Canada (AHAC) år 1886. Till följd av att den kanadensiska ishockeyn engagerade allt fler runt sekelskiftet 1900 beslutade sig den engelske generalguvernören Frederick Arthur, Lord Stanley of Preston, som aldrig själv lär ha sett en ishockeymatch, att år 1892 skänka en pokal som

Kanadas bästa amatörlag fick spela om. I takt med att ishockeyn ökade i popularitet blev Stanley Cup en maktsymbol i Kanada för de segerrika lagen, städerna och ishockeyorganisationerna.[1]

Som en effekt av det allt större intresset för ishockey i Kanada runt sekelskiftet 1900 växte det fram flera konkurrerande ishockeyorganisationer. Under denna tid började de konkurrerande ishockeyligorna att använda sig av olika begränsningsregler på en konkurrensutsatt kommersiell och professionell ishockeymarknad. I takt med de allt större ekonomiska inslagen i kanadensisk ishockey runt sekelskiftet 1900 blev den kommersialiserade ishockeyn uppdelad i två grenar: amatörishockey och professionaliserad ishockey. Den kanadensiska amatörishockeyn byggde på strikt amatörism utan pengar, även om amatörlagen arrangerade matcher för att få in pengar för att driva verksamheten och många gånger betalade pengar under bordet till spelare för att kunna ställa starkast möjliga lag på skridskor. Den professionella ishockeyn hade en mera liberal syn på pengar vilken kännetecknades av att sporten skulle skötas på strikt affärsmässiga grunder. Efter delningen har dessa två ishockeytraditioner gått sina egna vägar,[2] även om den amatöristiska ishockeyn fostrar spelare till den professionella samtidigt som den professionella ishockeyn exploaterar den amatöristiska.

Ett utmärkande drag för NHL är att organisationen sedan bildandet den 26 november 1917 har byggts på kommersiella intressen där ishockeysportens popularitet möjliggjort de ekonomiska förtjänsterna. De fyra klubbar som träffades på Windsor hotell i Montreal och undertecknade NHL:s konstitution var Montreal Canadiens, Montreal Wanderers, Ottawa Senators samt Quebec Bulldogs. När NHL bildades var den professionella ishockeyn emellertid alltså i mycket dåligt skick.[3] *För att kunna överleva på den konkurrensutsatta kanadensiska ishockeymarknaden påbörjades ett ömsesidigt fördelaktigt samarbete mellan NHL-ägarna, en princip ägarna arbetat efter sedan dess. I början av 1920-talet hade NHL utvecklats till en liten men vinstgivande regional affärsverksamhet, och tämligen stabil.[4]*

Den enda väg som man såg var att ännu en gång reglera spelarmarknaden – som är den enskilt största utgiftsposten för ägarna.

Allteftersom den kommersiella ishockeyn utvecklades ville dess ägare öka intäkterna, och ett sätt var att försöka saluföra ishockeyn i USA.[5] Enligt historikern John Wong var det, förutom möjligheterna, hoten från andra ligor som föranledde NHL:s expansion till USA. Det första amerikanska NHL-laget, Boston Bruins, såg dagens ljus år 1924 då Charles Adams köpte in sig i ligan.[6] I samband med NHL:s USA-expansion under 1920-talet ritades egentligen hela den professionella ishockeykartan om. NHL:s monopol över ishockeyn på den nordamerikanska kontinenten började ta form.[7] Enligt Wong bidrog också NHL:s skapande av Minor League-system under 1930-talet, samtidigt som man ökade inträdesavgifterna till NHL för

nya franchiser, till att NHL började få en allt mer monopolistisk ställning inom den nordamerikanska ishockeyn.[8] Det avgörande i denna process var att Canadian Amateur Hockey Association (CAHA) som sista fristående och betydelsefulla amatörisshockeyorganisationen i Nordamerika underordnade sig NHL år 1936.[9] En orsak till att CAHA var beredd att ingå farmaravtal med NHL var pengar; CAHA behövde pengar – och NHL kunde tillgodose behovet.[10] Genom 1936 års NHL-CAHA avtal hade NHL säkerställt sin position inom ishockeyindustrin och genom monopolisering av ishockeyn kontrollerades spelarna.[11] År 1936 började också etermedia på allvar intressera sig för NHL-ishockeyn. Det i Kanada mycket populära lördagsnötet *Hockey Night in Canada* skulle bli kvar i radio fram till det att programmet flyttade till televisionen år 1952.[12]

Under 1960-talet kom NHL att förändras. I och med att NHL-ägarna tidigt kommit till insikt om betydelsen av en ovisst och jämn liga ställdes NHL inför nya utmaningar. Den ekonomiska obalansen mellan klubbarna började märkas i matcherna och serietabellen. Detta var inte ekonomiskt gångbart, enligt deras modell. Hur skulle NHL-ägarna komma till rätta med den hotande obalansen och därigenom hotet om minskade intäkter? Den enda väg som man såg var att ännu en gång reglera spelarmarknaden – som är den enskilt största utgiftsposten för ägarna. NHL-ägarna beslutade således att tidigt under säsongen 1962/1963 införa *draft-reglerna*. Genom draft-reglerna kunde NHL-ägarna fördela nya spelare till de sämsta klubbarna först. Grundprincipen är enkel: worst-to-first. Genom att införa draft-förfarandet jämnade ägarna till NHL ut obalansen mellan klubbarna, och därigenom verkade man för att göra ligan mer jämn och spännande.[13] Genom *entry draft* utesluter inte ägarna till NHL i teorin någon spelare som är tillräckligt bra. För den enskilde ishockeyspelaren innebär draft-reglerna en begränsning av den fria arbetsmarknaden – men från ett NHL-perspektiv fyller draft-reglerna en viktig funktion genom att upprätthålla den sportsliga balansen mellan klubbarna. Draft-reglerna lade också grunden för framväxten av den globala spelarmarknaden.

Draft-reglerna var inte den enda nyheten under 1960-talet. En stor nyhet var att NHL utökades med sex nya klubbar säsongen 1967/1968. Denna expansion går under benämningen "The Great Expansion", då NHL sedan säsongen 1942/1943 hade utgjorts av sex klubbar – de så kallade *Original Six* – Montreal Canadiens, Toronto Maple Leafs, Boston Bruins, New York Rangers, Chicago Black Hawks och Detroit Red Wings.[14] För att ägarna till de sex nya klubbarna – Los Angeles Kings, Oakland Golden Seals, Philadelphia Flyers, Pittsburgh Penguins, Minnesota North Stars och St. Louis Blues – skulle få tillträde till NHL var de villiga att betala 2 miljoner dollar vardera i inträdesavgift.[15]

Det fanns flera orsaker till expansionen men den kanske enskilt viktigaste anledningen var att klubbägarna till de så kallade Original Six-lagen tyckte sig förstå att man var tvungna att spela ishockey i fler än fyra amerikanska

städer för att kunna bibehålla lukrativa tv-avtal med de stora amerikanska tv-bolagen samtidigt som man utökade ishockeyns popularitet i Nordamerika.[16] Med tiden kom NHL-ägarna till insikt om att en större liga med flera matcher krävdes för att attrahera tv-bolagen. Priset för den ökade synligheten i televisionen var således expansionen.[17] För att tillgodose behovet på fler ishockeyspelare började NHL-ägarna nu också snegla mot den europeiska kontinenten, vilket snart manifesterade sig i en snabbt ökande spelarmigration över Atlanten. Expansionen skulle också komma att få stora konsekvenser för spelarsättningarna. Fler klubbar började bjuda på de bästa spelarna.[18] Under denna tid började även spelarna formera sig fackligt.[19] Utvecklingen av spelarfacket skulle komma att få stor betydelse framöver, då spelarna sedan NHL bildats varit i ägarnas händer genom hårda kontraktsvillkor.[20]

En del i det ökade amerikanska ishockeyintresset får tillskrivas Wayne Gretzkys övergång från Edmonton Oilers till Los Angeles Kings, som också kallades "trade of the century", år 1988.

NHL:s ekonomiska styrka i dag har stort samband med televisionens utveckling.[21] Den 21 mars 1951 tv-sändes den första NHL-matchen, i CBC (Canadian Broadcasting Corporation) mellan Toronto Maple Leafs och Montreal Canadiens. Sedan dess har ägarna till NHL blivit mer och mer varse betydelsen av televisionen – mera pengar.[22] År 1952 började man sända NHL-matcher på engelska regelbundet på tv, och den 1 november 1952 sändes alltså *Hockey Night in Canada* live på CBC för första gången.[23]

En kvarleva från det att CBS *Games of the Week* började sändas, från de amerikanska NHL-lagens städer säsongen 1956/1957, är de kommersiella avbrotten under matcherna, som innebar att det blev tillåtet med tre 30-sekunders reklamuppehåll och en 60-sekunders reklamuppehåll i varje period. Toronto-sportkrönikören Ted Reeve skrev bland annat att "Gather round chillun and observe the way The N-H-L rules the C-A-H-A, and while you're at it you can see as well how the C-B-S rules the N-H-L".[24] Att ishockey var populärt i televisionen innebar att de stora amerikanska tv-bolagen började visa allt större intresse för att få sända NHL-ishockey. Och NHL-ägarna var inte sena att inse detta. För att ytterligare öka intresset för matcherna och NHL:s attraktionskraft introducerade NHL-företrädarna en stor regeländring år 1968. Spelet fick nu en helt ny dimension. Det blev tillåtet att tackla över hela banan, innan dess hade det enbart varit tillåtet att tackla på egen planhalva.[25]

Som en effekt av de ökade kommersiella aspekterna utökades NHL under 1970-talet med nya klubbar. Under detta årtionde försökte också en konkurrerande liga, the World Hockey Association (WHA), ta upp kampen med NHL. Den bidragande orsaken till att WHA åtta år senare gick under var den ekonomiska pressen.[26] Sedan WHA konkurrerades ut av NHL har det inte funnits någon reell konkurrens på den nordamerikanska kontinenten. En del i det ökade amerikanska ishockeyintresset får tillskrivas

Wayne Gretzkys övergång från Edmonton Oilers till Los Angeles Kings, som också kallades "trade of the century", år 1988. En effekt av Gretzkys flytt var att ishockey exponerades allt mera i den amerikanska televisionen genom kanaler som ABC, Fox och ESPN.[27] Ishockey och televisionen hade nu definitivt funnit varandra och tv-avtalen är numera en av de enskilt största inkomstkällorna för NHL. I Kanada sänds ishockey numera i bland annat kanaler som TSN och Rogers Sportsnet.[28] Med televisionens hjälp utökades intresset och marknaden för ishockeyn, vilket i sin tur avspeglar sig i försäljningsstrategier. För att ytterligare öka möjligheterna till inkomster via kringförsäljning av varor (souvenirer) öppnade ägarna till NHL ett dotterbolag, National Hockey League Services, år 1966, för att administrera försäljningen centralt.[29]

Under 1990-talet genomgick NHL en omvandling. Ligan blev allt större och mäktigare, och växte så mycket att den kom att nämnas med de övriga i Major Leagues – MLB (Major League Baseball), NFL (National Football League) och NBA (National Basketball Association)[30] – även om NHL var och är mindre än övriga stora ligorna, vilket framkommer av affärstidningen *Forbes* årliga rankinglista. Under 1990-talet utökades NHL till att omfatta trettio franchises (klubbar). NHL:s affärsexpansion innebar att klubbägarna fick allt större ekonomisk återbäring, men fick i gengäld arbetsrättsliga problem med spelarna och spelarfacket (the National Hockey League Players' Association, NHLPA). Under 1990-talet blev det också allt svårare för de kanadensiska klubbarna att konkurrera med de amerikanska. De amerikanska städernas storlek och den amerikanska dollarns starkare ställning gjorde det allt svårare för de kanadensiska klubbarnas franchises att klara konkurrensen. Nya arenor i de nya ishockeystäderna växte fram, och många gånger bekostades dessa av skattebetalarna.[31] Det finns flera exempel på hur ägare till NHL-klubbar utnyttjat sin maktposition för att få sin vilja igenom och därmed kunna tjäna mera pengar.[32] Ägarna av NHL har agerat efter mottot: "To stay in business, you place your operations in places that will keep you in business." [33] Även om citatet är saxat ur *The Death of Hockey*, som publicerades år 1972, är orden lika träffsäkra fyrtiofem år senare. Affärskonceptet som NHL-ägarna agerat efter har inte enbart skapat grund för kommersiell och professionell ishockey. Det har även förgyllt tillvaron för åtskilliga ishockeyintresserade.

Copyright © Jyri Backman 2017

Referenser

Diamond, Dan (1991), "Expansion Time" i Diamond, Dan [ed.] & The National Hockey League (1991), *The Official National Hockey League 75th anniversary commemorative book*, McClelland & Stewart, Toronto.

Diamond, Dan (1991), "Six-Team Stars" i Diamond, Dan [ed.] & The National Hockey League (1991), *The Official National Hockey League 75th anniversary*

- commemorative book*, McClelland & Stewart, Toronto.
- Gruneau, Richard and Whitson, David (1993), *Hockey Night in Canada: Sport, Identities and Cultural Politics*, Garamond Press, Toronto.
- Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), *The Death of Hockey*, New press, Toronto.
- McFarlane, Brian (1991), "The Making of the NHL" in Diamond, Dan [ed.] & The National Hockey League, *The Official National Hockey League 75th anniversary commemorative book*, McClelland & Stewart, Toronto.
- McKinley, Michael (2009), *Hockey: A People's History*, McClelland & Stewart, Toronto.
- McKinley, Michael (2012), *Hockey Night in Canada: 60 Seasons*, Penguin, Toronto.
- Persson, Gunnar (2008), "NHL i täten för ishockeyns ständiga förändring" i Persson, Gunnar [red.] m.fl. (2008), *Årets ishockey 50 år*, Strömberg, Vällingby.
- Pincus, Arthur (2001), *The official illustrated NHL history*, Carlton, London.
- Rosentraub, Mark S. (1999), *Major League losers: the real cost of sports and who's paying for it*, Basic Books, New York, NY.
- Wong, John (2005), *Lords of the Rinks: The Emergence of the National Hockey League 1875–1936*, University of Toronto press, Toronto.

Noter

- [1] Om NHL:s tillkomst, utveckling och omdaning se företrädesvis: Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), *The Death of Hockey*; Gruneau, Richard and Whitson, David (1993), *Hockey Night in Canada: Sport, Identities and Cultural Politics*, samt Wong, John (2005), *Lords of the Rinks: The Emergence of the National Hockey League 1875–1936*
- [2] Wong, John (2005), se kapitel 2–3.
- [3] McFarlane, Brian (1991), "The Making of the NHL".
- [4] Wong, John (2005), s. 71-81.
- [5] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 109.
- [6] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 110; Wong, John (2005), s. 85–86.
- [7] Gruneau, Richard and Whitson, David (1993), s. 92–106; Wong, John (2005), se kapitel 8.
- [8] Wong, John (2005), se kapitel 9.
- [9] Wong, John (2005), se kapitel 12.
- [10] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 54–62.
- [11] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 99–121.
- [12] McKinley, Michael (2012), *Hockey Night in Canada: 60 Seasons*, s. 4–35.
- [13] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 57–62.
- [14] Pincus, Arthur (2001), s. 55–58; McKinley, Michael (2012), s. 111 och s. 193–194.
- [15] Pincus, Arthur (2001), s. 102–106.
- [16] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 37–38; Gruneau, Richard

- and Whitson, David (1993), s. 103–106.
- [17] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 37–38.
- [18] Persson, Gunnar (2008), "NHL i täten för ishockeyns ständiga förändring".
- [19] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 60.
- [20] Gruneau, Richard and Whitson, David (1993), s. 124–130.
- [21] Jämför Michael McKinley (2012), *Hockey Night in Canada: 60 Seasons* samt Bruce Kidd and John Macfarlane (1972), s. 8–10.
- [22] Diamond, Dan (1991), "Six-Team Stars", s. 107.
- [23] McKinley, Michael (2012), s. 23–35; McKinley, Michael (2009), s. 144.
- [24] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972) citat s. 32.
- [25] Persson, Gunnar (2008), "NHL i täten för ishockeyns ständiga förändring".
- [26] Gruneau, Richard and Whitson, David (1993), s. 231; Diamond, Dan (1991), "Expansion Time".
- [27] Diamond, Dan (1991), "Expansion Time"; Gruneau, Richard and Whitson, David (1993), s. 231; Pincus, Arthur (2001), s. 118–119.
- [28] Gruneau, Richard and Whitson, David (1993), s. 105; Persson, Gunnar (2008), "NHL i täten för ishockeyns ständiga förändring".
- [29] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 130.
- [30] Jämför Arthur Pincus (2001), s. 168–171; Mark S. Rosentraub (1999), s. 37; McKinley, Michael (2009), kapitel 9–10.
- [31] Se Mark S. Rosentraub (1999) i sin helhet.
- [32] Jämför Mark S. Rosentraub (1999) i sin helhet samt Richard Gruneau and David Whitson (1993), s. 224–230.
- [33] Kidd, Bruce and Macfarlane, John (1972), s. 164.